

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bevarandeplan
RAGGARÖN

1(12)

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

Natura 2000-områdets namn och områdeskod
Raggarön, SE0210326

Områdestyp och skyddsstatus

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv)

Delar av området ingår i naturreservatet Raggarön.

Regeringen godkände utpekande av området i april 2004.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

56,6 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Namn	Areal
1630	*Strandängar vid Östersjön	0,24 ha
6210	Kalkgräsmarker	2,68 ha
6270	*Silikatgräsmarker	7,69 ha
6510	Slätterängar i låglandet	1,21 ha
8230	Hällmarkstorräng	1,11 ha
9070	Trädklädd betesmark	26,37 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivets bilaga 2

1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*) (ej regeringsanmält)

1902 Guckusko (*Cypripedium calceolus*)

1973 Hällebräcka (*Saxifraga osloënsis*)

Ägarförhållanden

Privata.

Kommun

Östhammar.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

Översiktlig beskrivning av området

Natura 2000-området Raggårön utgörs av två fastigheter på ön Raggårön sydöst om Östhammar. Denna ö har liksom stora delar av norra Roslagen ett levande jordbrukslandskap med många traditionella inslag, däribland hamlade träd, hölador, skogsbeten och ett småbrutet landskap. Floran och faunan är ovanligt artrik.

Den södra gården omfattar betesmarker och betad skog, medan den norra även omfattar örtrik skog som inte betas. Förutom själva naturtyperna finns stora naturvärden knutna till vägkanter, åkerholmar, skogsbryn, gårdsmiljöer mm. Mycket värdefulla kalkbarrskogar utgör stora delar av den trädklädda betesmarken i Natura 2000-områdets östra del.

Vid en fjärilsinventering av den norra fastigheten (Havsvik) år 2003 hittades inte mindre än 12 arter rödlistade fjärilar, däribland den endemiska och akut hotade gotlandssäfferotplattmalen som här har huvuddelen av sin världspopulation.

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Raggårön är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden. Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprövningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29 §§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Strandängar vid Östersjön, kalkgräsmarker, silikatgräsmarker, slåtterängar i låglandet, hällmarkstorräng, trädklädd betesmark
- Arterna guckusko, hällebräcka, grön sköldmossa

Motivering

Gammal betespåverkad skog samt kalkpåverkade, artrika betesmarker samt slåtteräng.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Fortsatt respektive återupptaget bete i samtliga naturtyper utom slåtteräng.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

- Anpassa betesintensiteten så att blomning och frösättning gynnas, samtidigt som förna inte försämrar för områdets karaktärsarter.
- Skogsbete i kombination med försiktig luckhuggning områden med kalkpåverkad vegetation och svampfunga.
- Om skogsbete inte går att ordna kan man istället störa marken och hålla förnan borta genom mindre bränning, borstning eller lättare markskador från fordon.
- Undvik bete i områden med guckusko.
- Försiktig frihuggning av grova och vidkroniga träd.
- Behåll stor variation och luckighet i den trädklädda betesmarken.
- Bevara brynsens luckighet i övergången mellan trädklädd betesmark och kalkgräsmark respektive silikatgräsmark.
- Brynzoner, odlingsrösen och åkerholmar ska hållas fria från igenväxning.
- Røjning av igenväxningsvegetation i alla naturtyper. Spara äldre träd, vidkroniga träd, sälg samt bärande träd och buskar.
- Røjning av träd och buskar där hagmarkssvampar växer (enstaka en- och robuskar kan stå kvar).
- Håll lämpliga växtplatser för hällebräcka fria från konkurrerande vegetation och kvävande barr- och förnatäcke.
- Praktisera sent betespåsläpp där detta är lämpligt för att gynna bl a hällebräcka, orkidéer, fjärilar och övriga insekter.
- Anpassa användningen av avmaskningsmedel till det aktuella parasittrycket genom att ta träckprov på betesdjuren och avmaska helst en vecka innan betessläpp eller då djuren går på bete på åkermark.
- Lämna död ved på lämpliga platser där den inte konkurrerar med skyddsvärda mykorrhizasvampar.
- Återskapande av tidigare slätterängsliknande åkermark (i det östra delområdets västra del).
- Utredning av lämpligt skydd för den del av Natura 2000-området som idag inte är skyddat som naturreservat.
- Spara vissa täta bestånd av unggranar i kalkbarrskog då de kan vara intressanta för mykorrhizasvampar.

Beskrivning av naturtyper och arter

1630 – *Strandängar vid Östersjön (0,24 ha)

Ett område med strandäng förekommer i den mellersta delen av det östra delområdet och utgörs av en ganska liten, betad havsstrandäng, avgränsad genom en bred alriddå.

Naturtypen består av strandbetesmarker och strandängar vid Östersjön. Merparten av strandängarna är eller har varit påverkade av slätter och/eller betesdrift. Flora och fauna varierar beroende på bl.a. underlag och hävdhistorik. På strandängen är påverkan från havets vågor och isens skavande stark. Typiska arter på strandängar vid Östersjön är t.ex. strandrödtoppa, sumpgentiana, strandkrypa, ormtunga,

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

slätterblomma, höskallra, ängsruta, gökärt, gulkämpar, havsälting, kustarun, segstarr och krypven. I blötare partier kan man också finna arter som bunge och agnsäv. De är exempel på växter som är hävdgynnade och tål påverkan av saltvatten.

Naturtypen är beroende av störning (vågor och isskjuvning) alternativt bete eller slätter för att inte växa igen. Alltför kraftig störning som exempelvis tramp kan dock skada vegetationen. Bete måste anpassas noga till naturtypen eftersom alltför hårt betestryck, tillskottsutfodring och avmaskningsmedel är ett hot mot naturtypen. Även betande gäss kan hota naturtypen.

I vissa fall uppstår problem med övergödning då stora mängder ruttnande alger blåser upp på stränderna. Utsläpp av olja eller andra kemikalier kan helt förstöra naturtypen. Vidare är övergödning, dränering och uppläggning av muddermassor ett hot. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

6210 – Kalkgräsmarker (2,68 ha)

Områden med kalkgräsmarker finns på Raggarön i tre områden. Sydost om gården Havsvik, längs brynet mot den trädklädda betesmarken öster om gården och i det västra delområdet.

Kalkgräsmarker består av torra-friska, hävdpräglade gräsmarker i kalkrik jordmån med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara igenväxande. Krontäckningen av träd och buskar som vuxit upp i en hävdpräglad miljö är ofta ganska hög men överstiger inte 30 %.

Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Örtrikedomen gör kalkgräsmarker viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Exempel på den enorma arttätheten på Raggarön är bland annat låsbräkenarter, spåtistel, backsmultron, fältgentiana, solvända, ängshavre, luddhavre, rödkämpar, rosettjungfrulin, jungfrulin, vårfingerört, knölsörblomma, sandmaskrosor, backklöver, axveronika och olika orkidéarter.

Det är av största vikt att betesdrift utan gödsling eller tillskottsutfodring upprätthålls, för att inte högvuxna och kvävegynnade växter ska öka på bekostnad av den artrika, hävdberoende florans och ljus- och värmekrävande insekter.

Upphört bete utgör ett hot mot naturtypen. För alla betesmarker gäller dock att ett för hårt betestryck kan missgynna blomväxter, fjärilar, bin, humlor m.fl. Därför bör det vara möjligt att då och då göra uppehåll i betet eller hävda betesmarkerna mer extensivt. Det är på flera platser lämpligt att fortsätta släppa på betesdjuren relativt sent på säsongen, med tanke på flora och insekter. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

6270 – *Silikatgräsmarker (7,69 ha)

Silikatgräsmarker finns i Natura 2000-området Raggarön i tre områden. Norr om gården Havsvik, sydost om gården och i större delen av det västra delområdet. Ört- och gräsfloran är artrik med många hävdgynnade arter, t.ex. mandelblomma, brudbröd, jungfrulin, gullviva, rödkämpar, darrgräs och älvväxing. Några typiska hagmarkssvampar har också påträffats här, bland annat luktvaxskivling.

Naturtypen består av artrika gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång historia av bete och/eller slåtter, men kan vara igenväxande. Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i en hävdpräglad miljö är ofta ganska hög men överstiger inte 30 %. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Vegetationens sammansättning är präglad av en förekomst av hävdgynnade arter men varierar beroende på underlag och geografisk belägenhet. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin.

Upphört bete utgör ett hot mot naturtyperna. För alla betesmarker gäller dock att ett för hårt betetryck kan missgynna vissa blomväxter, fjärilar, bin och humlor m.fl. Därför bör det vara möjligt att då och då göra uppehåll i betet eller hävda betesmarkerna mer extensivt. Det är på flera platser lämpligt att fortsätta släppa på betesdjuren relativt sent på säsongen, med tanke på hällebräcka, orkidéer och den rika vårfloran. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

6510 – Slätterängar i låglandet (1,21 ha)

Slätterängar finns i Natura 2000-området Raggarön i den västra delen av det östra delområdet. Här har det hittats ett stort antal rödlistade fjärilar, bland annat gotlandssäfferotplattmalen som här har en av de totalt fyra kända lokalerna i världen. Sen slåtter är lämplig skötsel i området.

Naturtypen har utvecklats genom lång kontinuitet av slätterängsskötsel och har ofta även använts som betesmark på senare tid. Idag är många av slätterängarna igenväxande. Generellt för naturtypen gäller att krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Exempel på hävdgynnade arter här är darrgräs, stor blåklocka, ängsvädd, rosettjungfrulin, jungfrulin, ängsskallra, höskallra, rödkämpar, ängshavre, solvända, backklöver med flera.

Blomrika slättermarker har mycket stor betydelse för många organismer som är knutna till odlingslandskapet, inte minst för slättergynnade kärlväxter och många insekter, i synnerhet fjärilar och vildbin. Minskande arealer artrika slättermarker i landskapet är förmodligen en starkt bidragande orsak till att många fjärilar minskat katastrofalt.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

Slätterängar är känsliga för igenväxning, gödselpåverkan och minskad eller utebliven slåtter. Andra faktorer som utarmar slätterängens hävdgynnade floran är utebliven höbärgning, slåtter vid fel tidpunkt på året, eller för kraftig röjning. Om slätterängen efterbetas finns också risk för att naturtypen tar skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår). Dessa avmaskningsmedel slår ut den dynglevande insektsfaunan.

8230 – Hällmarkstorräng (1,11 ha)

Hällmarkstorrängar finns i Natura 2000-området Raggarön i tre små områden på Näsudden. Området längst i söder är en hög klippstrand som i de övre delarna är bevuxen med senvuxna tallar. Kärlväxtfloran är mycket artrik, möjligen tack vare översilning av kalkrikt vatten på de silikatrika hällarna. Här finns bland annat hällebräcka, korskovall, getrams, svartbräken och gaffelbräken. De två andra områdena med hällmarkstorräng är de öppna hällarna på Ryssberget. Här finns exempelvis styvmorsviol, mandelblom och hällebräcka.

Hällmarkstorrängar är generellt sett växtsamhällen med torktåliga arter av kärlväxter, lavar och mossor på silikatrika hällmarksytor. Hällarna är tidvis mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte som maximalt får täcka 50 % av ytan. Ytorna är främst plana och överskrider inte 30° lutning och består oftast av näringsfattiga graniter och gnejser.

Naturtypen förekommer i huvudsak i områden med någon typ av störning, till exempel bete. Kärlväxter som fetbladsväxter, styvmorsviol, tjärblomster, bergglim och mandelblom karaktäriserar naturtypen. De artrikaste och värdefullaste exemplen förekommer i öppna betesmarker, kust- eller åkerlandskap.

Hällmarkstorrängar är känsliga för ändrad markanvändning, till exempel upphörd slåtter eller bete. Även övergödning och användning av bekämpningsmedel har en negativ påverkan på flera av arterna.

9070 – Trädklädd betesmark (26,37 ha)

Trädklädd betesmark finns i Natura 2000-området Raggarön i fyra områden. Det stora skogspartiet på Näsudden är mycket omväxlande, men gran dominerar på större delen. Delar av skogen i området är klassad som kalkbarrskog med mycket höga värden ur ett nationellt/regionalt perspektiv. Markvegetationen är tydligt kalkpåverkad med många örter som sårlåka, blåsippa och violer. Skogen har en lång trädkontinuitet och bär många spår av bete och annan mänsklig påverkan. Den har troligen haft en glesare struktur i äldre tid. Här finns många arter av sällsynta mykorrhizasvampar som är knuta till gran och tall och som gynnas av skogsbete.

Vissa partier har stort inslag av asp, björk, ek och ask, några är närmast lundartade. Några mindre hällmarker domineras av tall. På ett långsträckt hygge om ca 1 ha har mycket asp och ek sparats. Lågor och torrträd är ganska vanliga, liksom gamla, grova träd av olika arter och senvuxna ekar. Sedan en tid tillbaka har bete

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

återupptagits i stora delar av den trädklädda betesmarken. Gläntor ska öppnas och grova träd huggas fria från igenväxning. I den sydostligaste delen, där det finns mycket guckusko, bör bete även fortsättningsvis undvikas. Vid några små före detta inägor finns spår av gärdesgårdar och en hölada. Den kalkrika jordmånen, beståndshistorien och hydrologin gör markskiktet mycket artrikt, bl.a. på orkidéer som svärdsyssla, vit skogslilja, guckusko och skogsknipprot, samt sårlåka, underviol och tandrot.

Här finns också gott om svampar som indikerar kontinuitetsskogar på kalkrik jordmån, t.ex. kopparspindling, gul lammticka, spricktaggvamp, anisspindling och odörspindling. Vad gäller insekter finns här bl.a. dvärgtallvecklare, grönhjon, bronsjon och kläckhål av åttafläckig praktbagge på solbelysta tallar.

Norr om det största området med trädklädd betesmark ligger Ryssberget som till större del består av hällar bevuxna med gammal tallskog. Här finns bl.a. hällebräcka som gynnas av att djurens tramp ger möjlighet till nyetableringar varje år. I den västra delen finns mera gran och ett mindre hygge. Detta delområde är barrdominerad blandskog med inslag av hällar. Här finns betesgynnade växter som kattfot, sårlåka och rödklint. I brynen även säfferot och krissla som är mycket viktiga för insektsfaunan. Brynet mellan kalkgräsmark och trädklädd betesmark har restaurerats och är nu en mer gradvis övergång mellan öppen och mark med mer sluten krontäckning.

Ett tjockt förnalager ger försämrade förhållanden för många skyddsvärda svampar och i vissa fall kan död ved ha en negativ inverkan på skyddsvärda mykorrhizasvampar. Från döende träd kan rötternas nedbrytning och barrförna ge en gödslingsseffekt och saprofyter, nedbrytare, riskerar att konkurrera ut mykorrhizasvampar. I det västra delområdet av Raggaröns Natura 2000-område finns ett område med trädklädd betesmark som utgörs av sedan länge betad skog. Ökad luckighet skulle vara önskvärt i detta område.

Utebliven skötsel av den hävdade marken, som leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan, är ett direkt hot mot naturtypen. Detta gäller även olämplig skötsel, till exempel alltför kraftig röjning av buskar och träd samt överbetning. Tilläggsutfodring av betesdjur och gödslings (annat än från betande djur) skadar naturtypen, liksom spridning eller utsläpp av försurande ämnen, närsalter och miljögifter. Skogsbruksåtgärder (annat än i naturvårdssyfte), skogsplantering i hagmarker, hydrologisk påverkan samt exploatering påverkar naturtypen negativt. Naturtypen tar också skada vid användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermektinerna ingår) eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

Mark som inte klassats som en särskild naturtyp

Åkermark och övrig mark mellan naturtypsklassade delområden har ett högt naturvärde. Skötseln av dessa behöver anpassas så att kantzoner mellan åker och

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

övriga naturtyper behåller sin funktion för att förstärka delområdenas naturvärden. Brynzoner, odlingsrösen och åkerholmar ska inte tillåtas växa igen. Återställande av denna funktion är önskvärt på den åker där marken nyligen plöjts efter lång kontinuitet av extensivt brukande (åkermark intill slåtterängen i den västra delen av det östra delområdet). Säfferot som är gotlandssäfferotplattmalens värdväxt växte på flera platser ut på åkermarken liksom krissla som är värdväxt för flera rödlistade insekter. All åkermark inom Natura 2000-området ska brukas extensivt med bete eller sen slåtter och inte plöjas eller gödglas.

1386 – Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Arten växer på multnande stammar och stubbar, i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är murken, mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. Arten finns i skog som lämnats till mer eller mindre fri utveckling, där småskaliga störningar leder till fortlöpande tillförsel av grov död ved i olika former, vilken arten kan växa på. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 m vegetativt, och effektivt 1 km med sporer under en 10-årsperiod.

Grön sköldmossa är känslig för skogsavverkning (ökad exponering och uttorkning), och bristen på grov död ved i skogen utgör det allvarligaste hotet mot arten. En minskning av skogar med lämpliga livsmiljöer gör att avståndet dem emellan blir så långt att de isoleras från varandra och risken för att arten dör ut ökar.

1902 – Guckusko (*Cypripedium calceolus*)

Guckusko blommar i juni-juli med mycket stora blommor som vanligen sitter ensamma i toppen av stjälken. Guckusko pollineras av små bin som lockas av blommans doft. En guckuskoplanta utvecklas långsamt och det kan ta över tio år innan den går i blom. Arten förekommer särskilt i mindre gläntor i fuktig, örtrik blandskog. Arten gynnas av kalkrik jordmån, rörligt markvatten, och halvöppna förhållanden.

Guckuskon missgynnas av skogsbruk genom körskador, konkurrens från hyggesarter liksom ett alltför drastiskt öppnande av trädskiktet. Ändrad hydrologi kan vara mycket skadligt för guckuskobestånd. Hårt betestryck eller mycket besökare kan lokalt vara ett stort problem. Insamling och uppgrävning kan lokalt vara ett hot.

1973 – Hällebräcka (*Saxifraga osloënsis*)

Hällebräcka är en ettårig art som förekommer i betesmarker, vägslänter och mindre täkter. Arten är starkt kalkgynnad och unik för Skandinavien. Den är konkurrenskänslig och kräver störning som bete, tramp eller väggkantsslåtter.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

Arten är självbefruktande men insektspollinering förekommer. Fröna sprids med vind eller djur. Spridningsavståndet är ca 10 meter men efter vägar kan avståndet vara mycket längre.

Bestånden varierar kraftigt i individantal och frösättning år från år. Variationen beror till stor del på väderförhållanden. Exempelvis har torka under blomning en stor inverkan på frösättningen. Ett för tunt snötäcke kan innebära att de unga plantorna inte överlever vintern. Arten har en långlivad fröbank.

De största hoten mot hällebräcka är brist på hävd och störning samt i viss mån felaktig hävd. De åtgärder som därför är viktigast är att bibehålla hävd. Slätter ska utföras sent och med skärande redskap. Materialet ska samlas upp. Slätter behöver kompletteras med att mossa och annan vegetation regelbundet rensas bort från delar av block och hållmarker, för att på så sätt skapa blottade ytor.

I små fällor bör betet vara måttligt och gärna sent, d.v.s. efter den 15 juli. Stora fällor kan betas tidigare. Fårbete kan vara ett problem eftersom de är förtjusta i örter. På vissa lokaler kan det krävas att träd och buskar avverkas/röjs. Tramp och bökande av betesdjur kring växtplatserna är positivt i mindre omfattning. Detta gör att hällebräckans frön lättare kan gro. De flesta fröna gror på hösten men en mindre del gror på våren. Om växtplatserna växer igen kan man ta bort mossa, lavar och barr manuellt. Om hällebräckan försvinner från lokalen kan man genom markstörning aktivera fröbanken.

I artikel 17-rapporteringen bedömdes hällebräcka ha otillfredsställande status. Denna status gäller även för Uppsala län.

Bevarandemål

1630 – *Strandängar vid Östersjön

Arealen strandäng ska vara minst 2,3 ha. Strandängarna ska präglas av att varje år betas eller slås. Skötseln av strandängen ska sträva efter att gynna blomning och frösättning samtidigt som förna inte påverkar områdets karaktärsarter negativt. Enstaka buskar får förekomma på strandängen, men den ska i huvudsak vara busk- och trädfri. Igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Flera typiska kärlväxter, t ex smultronklöver, strandkrypa, strandtrift, gulkämpar och havssälting, ska förekomma rikligt.

6210 – Kalkgräsmarker

6270 – *Silikatgräsmarker

Arealen kalkgräsmarker ska vara minst 2,6 ha och silikatgräsmarker ska vara minst 7,6 ha. Naturtyperna ska bestå av öppen gräsmark med en vegetation präglad av bete. Betesintensiteten ska vara så väl avvägd att blomning och frösättning gynnas samtidigt som förna inte påverkar områdets karaktärsarter negativt. Täckningen av träd och buskar som vuxit upp i ett hävdad landskap ska vara sparsam till måttlig och

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. Täckningen av negativa indikatorer som hundkäx, brännässla, örnbräken, krusskräppa, grenrör, hundäxing eller hässlebrodd ska vara mycket sparsam.

Flera typiska kärlväxtarter ska förekomma allmänt i området. För kalkgräsmarker t.ex. låsbräkenarter, spåstistel, backsmultron, fältgentiana, solvända, ängshavre, luddhavre, orkidéarter, rödkämpar, rosettjungfrulin, jungfrulin, vårfingerört, knölsmörbomma, sandmaskrosor, backklöver eller axveronika. För silikatgräsmarker: blåsuga, slåttergubbe, ormröt, låsbräkenarter, liten blåklocka, Adam och Eva, backnejlika, ögontröstarter, brudbröd, fältgentiana, solvända prästkrage, revfibbla, svartkämpar, rödkämpar, nattviol, jungfrulinarter, vårfingerört, gullviva, backsippa, skallror, mandelblom, ängsvädd, eller timjanarter Svamparter knutna till naturbetesmarker, t ex hagfingersvamp, blodvaxskivling och spröd vaxskivling ska kunna påträffas årligen.

6510 – Slätterängar i låglandet

Arealen slätterängar ska vara minst 1,2 ha. Området ska skötas genom sen slätter och hållas fritt från igenväxningsvegetation. Täckningen av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdat landskap ska vara sparsam till måttlig. Typiska och/eller karaktäristiska arter ska förekomma men täckning av negativa indikatorer som hundkäx, brännässla, örnbräken, krusskräppa, grenrör, hundäxing eller hässlebrodd ska vara mycket sparsam. Exempel på typiska arter är darrgräs, stor blåklocka, ängsvädd, rosettjungfrulin, jungfrulin, ängsskallra, höskallra, rödkämpar, ängshavre, solvända. Bland fjärilsarterna märks gotlandssäfferotplattmal som här har en stor del av världspopulationen, bredbrämrad och liten bastardsvärmare.

8230 – Hällmarkstorräng

Arealen hällmarkstorräng ska vara minst 2,6 ha. Hela arealen ska betas. Den öppna karaktären ska bevaras och samt behålla variationsrikedomen av buskar och träd ska behållas. Hagmarksträden bör stå väl solbelysta. Typiska arter såsom fetbladsväxter, styvmorsviol, tjärblomster, bergglim och mandelblom ska förekomma. De betes- och slåttergynnade arter som finns i området ska finnas kvar i livskraftiga populationer. Hällebräcka, se särskilt stycke nedan.

9070 – Trädklädd betesmark

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 26,3 hektar. Småskaliga naturliga processer, som till exempel trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning ska påverka dynamik och struktur. Tillgången på liggande och stående död ved i olika nedbrytningsstadier ska vara riklig i delar av området som inte omfattas av skogsbete. Inslaget av skogsbete ska vara påtagligt och ska påverka dynamik och struktur. I delar av området ska betesdjurs tramp leda till att förmalagret inte växer sig för tjockt vilket gynnar många svampar.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossienr: 0382-02-097

Tall, ek och lind ska tillsammans dominera trädslagsblandningen. Krontäckningen ska variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Det ska finnas gamla träd och för yngning av nya träd som efterträder. Det ska finnas gamla vidkroniga solbelysta träd, död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddelar. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Typiska kärlväxter och lavar ska vara allmänt förekommande i området. Många skyddsvärda arter av mykorrhizasvampar, t.ex. spricktaggsvamp, gul lammticka och koppartaggsvamp, ska ha livskraftiga förekomster i området.

1386 – Grön sköldmossa

Grön sköldmossa förekommer på multnande lågor och stubbar, främst på granved. I området ska det finnas en god kontinuerlig tillgång på murken granved och de hydrologiska förhållandena ska vara gynnsamma för arten.

1902 – Guckusko

Exemplar av guckusko ska årligen blomma i området. Arten förekommer särskilt i mindre gläntor i fuktig, örtrik blandskog. Dessa miljöer får inte bli igenväxta av träd eller buskar, det får inte heller ske för stor eller plötslig utglesning av trädsnittet på växtplatsen. Hydrologin ska vara ostörd.

1973 – Hällebräcka

Hällebräckan ska ha en livskraftig population i området. Dess livsmiljö ska hävdas med bete eller slåtter alternativt markstörning. Dess livsmiljö får inte växa igen med konkurrerande växter, mossor, buskar eller träd.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet kan i samtliga naturtyper utom 6510, slåtterängar i låglandet, anses vara ogynnsamt. Tillgången på betesdjur är begränsad och stora delar av Natura 2000-området hävdas inte idag. Plöjning av den före detta åkermarken försämrade bevarandetillståndet betydligt. Ungefär halva området är skyddat som naturreservat. Flera skötselåtgärder är nyligen utförda inom och utom området vilket bidrar till att det på sikt har stora möjligheter att uppnå ett gynnsamt bevarandetillstånd. Detta under förutsättning att tillgången på betesdjur säkras.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Upphört eller försvagat bete vilket kan leda till att förna kväver den betesgynnade floran.
- Igenväxning av öppna hävdade marker.
- För hårt betestryck. Om det händer enstaka år innebär det ett hot mot insektsfaunan och om det upprepas även mot floran.
- För tidigt betespåsläpp och intensivt bete under vår och försommar vilket kan missgynna tidigblommande, slåttergynnade växter och därmed många insekter.

2017-03-31

Dnr: 511-4426-16
Dossier: 0382-02-097

- Gödsling, vinterbete eller tillskottsutfodring i betesmarker.
- Igenväxning av buskar (gäller de öppna naturtyperna kalkgräsmarker, silikatgräsmarker och fuktängar).
- Tätare krontäckning.
- Avlägsnande av död ved (gäller trädklädd betesmark).
- Skogsbruksåtgärder.
- Markavvattning.
- Plöjning, gödsling och uppodling av gammal åkermark.
- Kraftig markstörning, till exempel efter körning med tunga fordon.
- Skogsplantering.
- Insådd av främmande arter.
- Kalkning.
- Upphörd hamling.
- Borttagande av eller upphört underhåll av kulturspår.
- Utsläpp eller spridning av kemikalier, till exempel bekämpningsmedel och avmaskningsmedel.
- Exploatering.
- Anläggning av nya vägar.
- För lite störning i form av tramp kring hällebräckans växtplatser.
- Gödsling, vinterbete och tillskottsutfodring i betesmarker.
- Fårbete kan påverka växtplatser med hällebräcka negativt eftersom fåren betar selektivt och riskerar att få smak för just hällebräcka.
- Förekomst av träd eller buskar där hagmarkssvampar växer (undantaget enstaka en och rosbuskar).
- Användning av avmaskningsmedel med den verksamma substansen ivermektin bör undvikas när djuren går i Natura 2000-området eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan.

Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandeåtgärder.

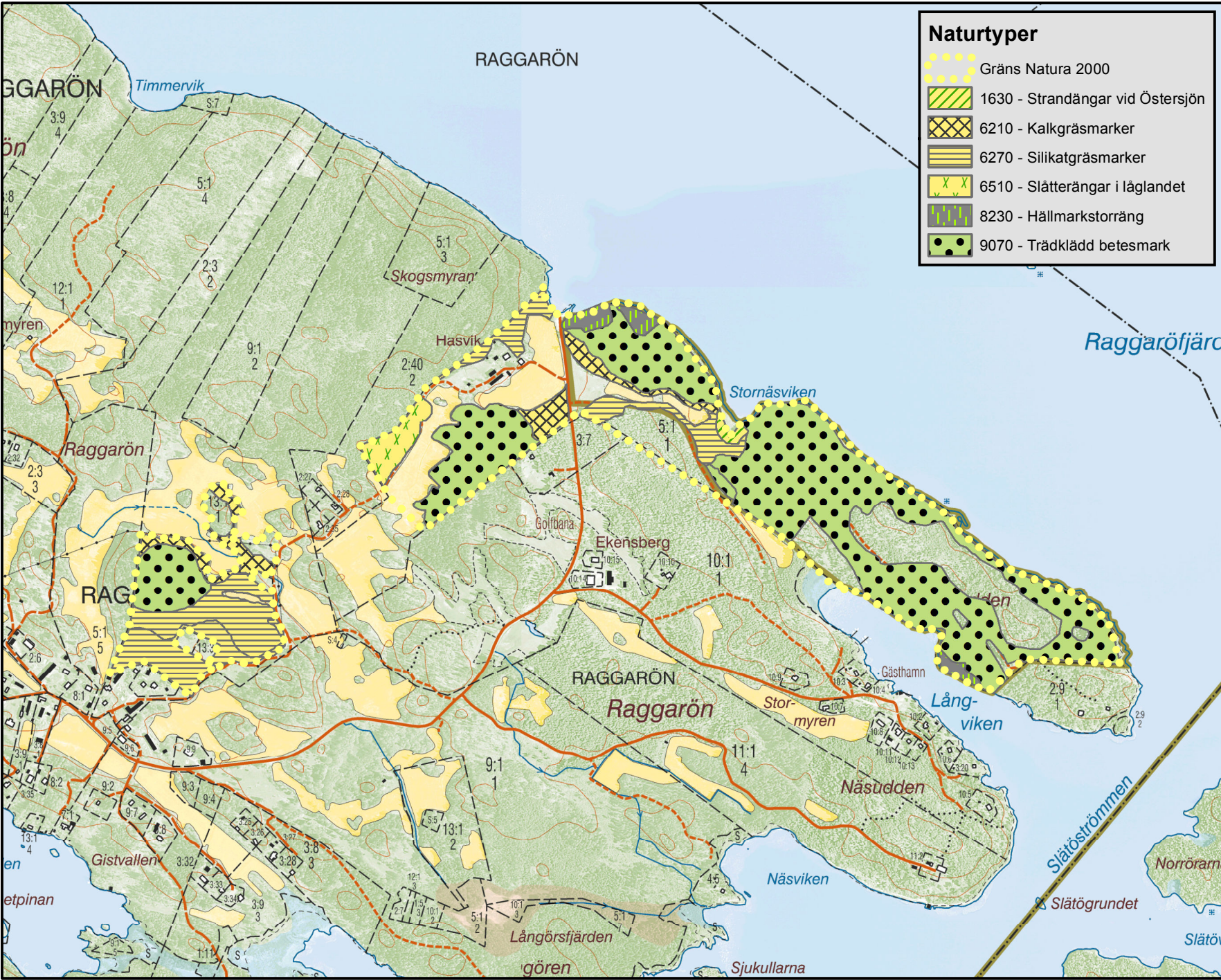
Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Naturtyper

- Gräns Natura 2000
- 1630 - Strandängar vid Östersjön
- 6210 - Kalkgräsmarker
- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6510 - Slätterängar i låglandet
- 8230 - Hällmarkstorräng
- 9070 - Trädklädd betesmark

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 Bevarandeplan 2017-03-31,
 dnr 511-4426-16.
Natura 2000-området
Raggårön,
SE0210326,
 Kommun: Östhammar.